

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

De Venerabili Eucharistiæ Sacramento Decisiones Theologico-Legales

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Decisionis LVI. Ad Decembris Quæsitum primum. Argumentum. Quæritur, quo tempore, & instanti temporis Eucharistia gratiam conferat? Quatuor opiniones diversæ Theologorum recitantur. Et non inutilia ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94643)

habent alienationes mentis provenientes ex *Melancholia Hypochondriaca*, *Ecstasi*, *Epilepsia*, *Apoplexia*, (quæ non fit fortis) *Lycantropia*, *furor uterino*, & similibus: in quibus opus est consilio prudentis Medici, & prudentia sapientis Parochi, in seligendo tempore opportuno ad communicandum Infirmum absque periculo irreverentiæ. Porro qui à natura sunt semifatui, stolidi, surdi, & muti, debilem usum rationis habentes; sed tamen devotionis, & reverentiæ erga Sacratissimam Hostiam capaces; hi præmissa instructione sunt admittendi ad Communionem, ut docet S. Thom. 3. part. 2. art. 9. Tambur. alios allegans de *Ex-pedit. Commun. cap. 4. §. 1. num. 4.* Et primis annis Ecclesiastici regiminis Eminentissimi Card. Barbadii, Pastoris vigilantissimi Paravini, in Visitatione Diocesis, reperi nonnullos semifatuos, quos instructos admissi ad Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ; & ab eis summa cum devotione recepta fuerunt; quod laudat Gobat in *Experim. Theolog. tract. 4. num. 138.*

Quo ad Respirationis morbos: illi sunt, qui circa fauces obveniunt, & dicuntur affectus anginosi, vulgo di *Schirantia*, sive *Schirantia* à verbo græco *σχωρᾶν*, id est, stragulationes, angina enim vocatur dolor faucium, ut notat Octav. Ferrarius de *Origine lingue Italica Verb. Schirantia*. Proveniunt autem vel à catharro suffocante, vel ab inflammatione, & ardore faucium, vel à convulsione, aut paralyti partium oris, & circumvicinarum, vel in mulieribus, à strangulatione uteri: in quibus omnibus morbis impeditur deglutitio, non ex vitio stomachi, Oesophagi, sed ob occlusionem faucium, aut lesam actionem musculorum, os diducientium, quorum ope etiam cæteræ functiones, necessariae ad deglutitionem, celebrantur: Quapropter laborantes in idem anginosi affectibus non sunt communicandi, nisi prius Parochus experiatur, an possint saltem aquam deglutire; siquidem cum sint fauces occlusæ, regurgitant, & rejiciunt quicquid illis datur in ore, ut dissert prædictus Medicus Zacchias *dist. lib. 9. tit. 9. quæst. Univ. num. 6.* ubi narrat, vidisse nobilissimum puerum quin-quennem ex convulsione linguæ, & adjacentium particularum, ne aquæ quidem guttam, per spatium quatuordecim dierum deglutire potuisse. Nuntiebatur autem frequentibus enematis (vulgo *infusione de Clisterib. Amalthæa Onomastica Verb. Ene-ma*) ex carniū contuso, & vitellis ovorum, quorum ope absque alio cibo, & potu per omnes eos dies duravit; post quos sensim comedere cepit, & sanitatem recuperavit.

Ex defectu verò *Deglutitionis* abstinendum est ab exhibitione Eucharistici Sacramenti; & hic defectus procedit vitio *Oesophagi* (vulgo *Cannaruzzo*, sive *canna della gola*. Octav. Ferrar. ubi supra *Verb. Canna*) & est gulæ meatus, seu fistula ab ore ad ventriculum attingens, dicta à Plinio *Anima Canalis*, qui *Oesophagus* aliquando patitur convulsionem, aut paralytism, vel immediate in se ipso, vel in musculis, nervis, & aliis partibus illi inservientibus, quo in casu perditur deglutitio, & licet cibibus, vel potus recipiatur in faucibus, non potest transire, neque in ventriculum descendere; unde periculum est vomitus; præcipue succedente frequentissima, & molestissima tussis, ab Hippocrate dicta *Thiriode*, hoc est maligna, & ferina; quia est adeo anxiosa, & violenta, ut hominem mirum in modum exagitant nec libere respirare, nec quic-

Doct. Clericali Tom. 2. Lib. 11.

quam deglutire permittat; immo si quid homo deglutire tentaverit, illud violenter ab ore per tussim repellatur.

Eandem ob *Stomachi agrotationem*, ratione vomitus non est danda Eucharistia sacra, esset enim peccatum mortale tum in administrante, tum in petente, & recipiente. Quartus in *Rubric. Missal. 9. part. 3. tit. 9. sect. 2. dub. 3. & tit. 10. dub. 2. num. 14.* Ob agrotationem autem stomachi Vomitus evenire solet in his casibus. Primo in sputo sanguinis, si sit frequens, & violentum; sive procedat sanguis ex pectore, & pulmonibus, sive ex stomacho ipso. Secundo, si ejiciatur *Empyema*, (vulgo *postema*) quæ est collectio puris, facta in pectore; adjuncta tussis, quæ cessante, & ægro quietem obtinente, poterit cum debita cautela eidem Communioni dari. Tercio si infirmus agitetur *Nausea magna*, quæ est motus, & promptitudo ad vomendum. Quarto si post vomitum oriatur *Singultus* (vulgo *singhiozzo*) convulsiva oris ventriculi affectio. Quinto si ob dolores Nephriticos, Colicos, vel Iliacos sequatur *volvulus*, obfui saviem à Barbaris appellatus *Miserere mei*; idcirco urgente volvulo evomitionem, per quam non solum cibi, & humores rejiciuntur; sed ipsa etiam stercora; est omnino cessandum à Communionem; nec imitandus ille Parochus, de quo meminit Zacchias in *anted. Quæst. Medicoleg. d. lib. 9. tit. 9. in princ.* & cujus inexpiablem appellat temeritatem, dum non obstante peritissimi Medici interminatione, Juveni cuidam, doloribus Iliacis agitato, cum enormi vomitu, Sacramentum Eucharisticum obtulit, quod paulo post una cum anima evomit. Generantur autem dolores Iliaci ob intestinorum tenuium inversionem, vel convolutionem, ob quam feces per alvum reddi impeditur, ad stomachum repunt, & per os rejiciuntur. Sexto, si exciteretur in pectore *Cholera*, morbus scilicet, per quem *Bilis* per os, & per alvum indefinenter projicitur; & dicitur *Cholera humida*. Septimo si insurgat *Flatus*, appellatus *Cholera sicca*; qui si sit valde acutus, & nullam quietem permittat infirmo, dat causam denegandi Eucharistiam, solet enim flatus ipse tanto impetu per os erumpere, ut quicquid in os ingeritur, summa violentia ad extra repellat. Octavo tandem ad stomachi infirmitatem accedit morbus dictus *Lienteria* (vulgo *stisso del ventre*) in quo cibi, statim post sumptionem, rejiciuntur per alvum absque ulla concoctione, tales quales fuerunt accepti; quo circa non erit licitum in hoc casu, prout neque in superioribus, exhibere Sacratissimam Eucharistiam infirmo, ne maximo cum horrore contingat, species Sacramentales integras per alvum transmitti: aut aliam irreverentiam irrogari, ut pie ac docte monet cit. Zacchias *d. lib. 9. tit. 9. quæst. Unica per totam*. Et hi sunt morbi præcipue, quos Parochi, & Monialium Confessores observare debent, ut sciant prudenter determinare, quando Sacra Communio, seu Viaticum possit, vel non possit infirmis impertiri.

DECISIONIS LVI.

Ad Decembris Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Quæritur quo tempore, & quo instanti tempore EUCARISTIA gratiam conferat.

T 2

Quatuor

Quatuor opiniones diversæ Theologorum recitantur; Et non inutilia monita communicantibus proponuntur.

SUMMARIUM.

- 1 Gratia quo tempore Eucharistia producat in suscipiente?
- 2 Eucharistia antiquitus dabatur in frustulis panis; qui masticabatur à suscipientibus.
- 3 Gratia confertur, dum Eucharistia transit per guttur ad stomachum, secundum Suarez.
- 4 Gratia produciat toto tempore, quo species Sacramentales durant in stomacho secundum Cajetanum.
- 5 Gratia per Eucharistiam causatur statim ac species Sacramentales sunt in stomachum trajectæ ex communi opinione DD.
- 6 Hostia non est diu retinenda in ore; sed cito deglutienda. Et cur?

QUÆSITUM PRIMUM.

Cum dictum sit in primo, & secundo Quæsto mensis Oobris hujus anni, mirabiles effectus Sacramentum Eucharistiam operari in illis, qui eam digne, ac devote suscipiunt inter quos secundam gratiam, seu gratia augmentum; queritur, quo tempore, & quo instanti temporis Eucharistia conferat gratiam?

Relata fuerunt quatuor opiniones Theologorum. Prima est Becani cap. 22. de Eucharist. quæst. 6. num. 2. dicentis, tunc primò Eucharistiam gratiam conferre, quando ipsa est in ore recepta; ea ratione, quia ait Dominus Jo. 6. qui manducat me, ipse vivet propter me. At manducatio fit in ore, juxta significationem verbi *Manduco*, derivantis à verbo *Mando*, quod significat dencibus in ore cibum conterere; antiquitus enim non consecrabatur tenuis particula panis, ut in præfenti, sed integer panis, qui postea frangebatur in frusta, & ea dabantur manducanda communicantibus, qui dentibus illa masticabant, ut ex Concilio XVI. Toletano cap. 6. (celebrato anno Christi 693.) deducit Emin. Card. Bona *Rerum Liturgicar. lib. 1. cap. 23.* ubi subdit, imò Christum non particulam panis, sed integrum panem accepisse, & consecrassè; atque ex eo particulas confregisse, quas particulatim discipulis tribuit. Quod confirmat Joan. Mabillon. in *Liturg. Gallicana lib. 3. num. 13.* dicens, antiquitus Eucharistia particulam ad Communionem in manus datam fuisse teste Gregor. in *Hist. lib. 10. cap. 8.* ac proinde ex majori pane decerptam. Itaque dum in ore posita est Eucharistia, quæ si esset grossior dentibus veniret conterenda, masticanda, & sic manducanda, gratiam elargitur fumentis, ait Becanus, cui consentire videtur Vasquez *disp. 103. cap. 2. num. 17.*

Secunda opinio est Suarezii de Euchar. *disp. 63. sect. 4.* ubi tenet gratiam Sacramentalem ab Eucharistico cibo conferri, dum transit per guttur ad stomachum; sic enim ratiocinatur. Gratia confertur in manducatione Sacra Synaxis. Sed manducatio non est, quando cibus tantummodo est in ore; neque quando cibus jam ad stomachum pervenit; tunc enim completa est manducatio; ergo dicendum est, manducationem consistere in traiectione cibi ab ore ad stomachum, & ita gratiam à cibo Eucharistico impertiri, dum transit per guttur in stomachum.

Tertia est opinio Card. Cajetani in 3. p. quæst. 79. art. 1. ubi docet, Eucharistiam caulare gratiam toto illo tempore, quo species Sacramentales durapt in stomacho; & sumit pro fundamento illa verba Christi Joan. 9. *Quandiu in mundo sum, lux sum mundi.* Inferens ex eis, quod quandiu Christus Sacramentaliter est in stomacho fidelis Christiani, qui recepit Sacramentum, & donec durant species Sacramentales, jugis gratiæ emanatio diffunditur; & confirmari potest, quia Sacramentum Eucharistia operatur suos effectus tanquam cibus, cujus proprium est nutrire. Sed cibus nutrit, postquam est in stomachum trajectus, & donec conferatur in stomacho. Ergo & Eucharistia.

Quarta tandem Opinio communis Scotistis, atque Thomistis est, Eucharistiam tunc primò caulare gratiam, quando species Sacramentales in stomachum sunt trajectæ, & stomachum attingunt. ratio est, quia tunc manducatio completur, quando cibus in stomachum recipitur. Igitur, quando Eucharistia descendit in stomachum, tunc dicitur homo Christianus illam manducare; & in eo instanti recipit effectum primarium Venerabilis Sacramenti, id est gratiam. Confirmatur exemplo cibi materialis, per quem homo non frangit jejunium naturale, si tantummodo illum recipiat in ore, vel in guttur trajiciat si antequam ad stomachum descendat, illum evomat, vel rejiciat; necesse est enim ut cibus materialis descendat, & perveniat in stomachum, ad hoc ut frangatur naturale jejunium, ut differt Scotus in 4. dist. 8. quæst. 3. c. Et ex his facile respondetur contrariis opinionibus, & primò primæ, quia sola receptio Sacramenti in ore non est manducatio, alias reciperet gratiam etiam ille, qui Eucharistiam non deglutiret, sed expueret. Item secundæ; quia transitus per guttur non est integra manducatio, sed incepta tantum, quæ adhuc potest impediri per regurgitationem, & expuitionem, ut frequenter accidit in cibo materiali, quem ex gutture excreamus, & expuimus, si aliquod offendiculum ex osse, vel ex spina sentiamus. Tertiæ pariter opinioni respondetur, promissam esse gratiam in manducatione panis cœlestis, hæc autem completur in eo instanti, quo species Sacramentales stomachum adeunt. Neque valet exemplum cibi materialis, qui nutrit, seipsum corrumpendo, & convertendo in carnem nutriti, ad quam nutritionem faciendam requiritur tempus longum, quantum transcurrit in cibi destructione. At cibus cœlestis Eucharisticus non convertitur in illum, à quo est sumpus; sed convertit fumentem in se ipsum per gratiam, quam in instanti concedit; scilicet dum attingit stomachum. Ecce docent Gonet tom. 5. de Eucharistia *disp. 8. art. 1. §. 2.* Emin. Card. de Lugo eod. tract. *disp. 12. sect. 2.* Emin. Card. de Lauræa in 4. tom. 1. *disp. 6. num. 7.* Diana *Coordinatus tom. 2. tract. 2. resol. 33. ex part. 3. tract. 6. resol. 96.* ubi Nugnus, & Coninck, & novissimè Volpi in *resol. Moral. Verb. Eucharistia resol. 58. num. 4.* Cotonius in *Conrovers. lib. 2. contrav. 4. num. 60.* & Maltius in eod. lib. 4. sent. *disp. 3. num. 414.* ubi concedunt, esse probabile, quod etiam toto tempore, quo species Sacramentales durant in stomacho, augeatur gratia etiam ex opere operato, si homo, qui illas recepit, magis, ac magis se disponat, per actus devotionis, & charitatis, ut supra innui ad casum prudentialem mensis Martii hujus anni; & docet Marchantius in *Horto Pastorum de Candelabro Aureo tr. 4. lect. 11. Proposit. 2.*

Sed

Sed illud est observatione dignum, quod notat Colleg. Salmanticen. De Sacramentis in genere tr. 4. cap. 6. num. 6. his verbis: *Qui diu retinet Hostiam in ore, ita ut species corrumpantur, antequam deglutiantur, non recipit fructum Eucharistiae, quia non dicitur applicata suscipienti, antequam deglutiatur.* Quod fufius advertit Bonac. de Eucharist. disp. 4. q. 4. punct. 2. n. 2. Frequenter accidit, adeo exiles particulas consecratas exhiberi communicantibus, ut si horum aliqui nimiam in ore humiditatem, vel aqueam pituitam habeant, ex ea species ipsæ sacramentales absque mora corrumpi valeant; & iisdem corruptis, non trahatur in stomachum Sacramentum; sed sola pituita, vel humor aqueus. Igitur non negligant Parochi, suas plebes opportunè docere, ne diu retineant in ore Sacramentum; immò illam satagant devotè deglutire, ac in stomachum trahere, ad consequendam gratiam, alioquin mirificos effectus tantum Sacramenti.

Scitu dignum illud est, quod legitur de S. Philippo Nerio in ejus Vita libr. 2. cap. 1. num. 13. Vide licet: *Procurava di prendere delle più grosse hostie, e haveffe potuta trovare; acciocche quelle sacratissime specie durassero più lungo tempo: e maggiormente potesse gustare di quel soavissimo Cibo; nel gusto di cui, come attestano quelli, che gli servivano la Messa, prorompeva alle volte in affetti inspiegabili.*

DECISIONIS LVII.

Ad Decembris Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Controvertitur, an Communio Eucharistica devotè sumpta proficiat ad satisfactionem poenarum; quas communicansolvere debet, vel in hac vita, vel in Purgatorio? Declaratur, quid sit Satisfactio? Quibus operibus fiat? Quid sit satisfacere ex opere operato, vel ex opere operantis? & resolvitur controversia eum distinctione.

SUMMARIUM.

- 1 Satisfactio quid sit?
- 2 Poena debita pro peccatis remittitur tota in tribus casibus.
- 3 Satisfactio quot modis fieri possit pro peccatis?
- 4 Opere operantis, & Opere operato, quid his terminis intelligendum?
- 5 Eucharistia devotè suscepta remittit poenas debitas pro peccatis, non ex opere operato, sed ex opere operantis.
- 6 Satisfactio requirit opera poenalia.
- 7 Satisfieri potest pro peccatis etiam per actus virtutis non poenales.
- 8 Poenales sentiuntur etiam in Communionefacienda, præcipue in religiosis domibus. Et cur?
- 9 Communio imponi potest à Confessario pro poenitentia sacramentali.

QUÆSITUM SECUNDUM.

Utrum Communio Eucharistica devotè sumpta proficiat ad satisfactionem Poenarum, quas Communicansolvere tenetur vel in hac vita, vel in Purgatorio, non solum pro culpis venialibus; sed etiam pro culpis mortalibus alias remissis?

Pro clara Quæstioni resolutione notanda sunt pariter tria Præmissa.

Primum est. *Satisfactionem* in genere sumptam, esse *redemptionem voluntariam æquivalentis alias indebiti*. Dicitur esse *redemptionem* tamquam actum justitiæ ad differentiam donationis, quæ est actus liberalitatis. Dicitur *Voluntariam*: quia qui per vim patitur, ut damnatus in inferno, non satisfactionem, sed satisfactionem dicitur facere; at in Purgatorio animæ dicuntur satisfacere, quia spontè, ac voluntariè subeunt poenas. Dicitur, *æquivalentis*; nam in hoc consistit illud *satis*, id est reddere quantum debet ex justitia. Dicitur, *alias indebiti*, quia si quis dat, quod debet ob aliam causam, puta ob legatum, non satisfacit pro debito ex contractu. Porro Satisfactio habet locum non solum in civilibus, sed etiam in criminalibus; siquidem offendens redditur per culpam debitor offensi; & quia omne peccatum habet rationem malitiæ, & offensæ; per ipsum homo fit debitor ad satisfaciendum Deo offenso; à quo taxata est poena æterna pro peccato mortali temporalis vero pro venialibus; sed illa æterna per Passionem, & merita JESU CHRISTI Redemptoris nostri, mediantibus Sacramentis ab eo institutis, commutatur, & fit temporalis, solvenda vel in hac vita, vel in Purgatorio; tribus casibus exceptis, scilicet Baptismi in adultis, Martyrii, & perfectæ, ac summæ Contritionis cum poenitentia Sacramento in re, vel in voto; in quibus tribus casibus Deus indulget, & remittit totam poenam, ut latè probat Emin. Card. de Lauræa in 4. sent. tom. 2. de Poenitentia disp. 13. num. 76. ubi notat, necessitatem, & obligationem solvendi poenam temporalem post remissionem culpæ, & æternæ poenæ originatè oriri à meritis ipsius peccati mortalis, quod tantæ est indignitatis, ut etiam si remittatur, adhuc dignum sit puniri aliqua alia poena.

Secundum præmissum. Hæc autem satisfactio pro poenis temporalibus debitis tum ob peccata venialia, tum ob mortalia remissa, fieri potest ab homine Christiano in hac vita (præter summationem Indulgentiarum, quæ à Papa, & à Prælati conceduntur:) I. per actus internos, nempe per charitatem, per contritionem, & similes in virtute meritorum, & gratiæ Christi, II. per actus externos poenales voluntariè assumptos, ut jejunia, peregrinationes, carnis macerationes, & alia. III. per afflictiones, & flagella à Deo immissa, & patienter tolerata. IV. per actus etiam non poenales, dummodò sint actus honesti, & cujuscunque virtutis. V. Et non solum per opera supererogationis, sed etiam per opera, quæ sint de præcepto; & in præcepto; dummodò adsit intentio satisfaciendi vel formalis, vel saltem virtualis. VI. si ve dicta opera satisfactoria sint imposita à Confessario in Sacramento Poenitentia, cujus dicuntur esse pars integralis; si ve sint electa, & voluntariè assumpta ab ipso satisfaciente. VII. Non solum si satisfaciens pro culpis confessis, & dimissis sit in gratia, sed etiam si incidisset in novum peccatum mortale; si ve opera satisfactoria sint pars præcedentis Sacramenti poenitentia, & imposita à Confessario, si ve per ipsum satisfacentem spontè electa, atque assumpta. VIII. Quamvis intenderet satisfacere vel pro peccatis jam confessis, & remissis, vel pro peccatis nondum remissis; at in hoc ultimo casu satisfactio non esset de condigno, sed tantum de congruo, quatenus per attritionem exercendo opera poenentialia potest à Deo impetrare remissionem alicujus poenæ temporalis, in quam